

PERBILANGAN PUSAKA ADAT 6

Oleh **NORZALI HAJI IBRAHIM**

Masyarakat Melayu Negeri Sembilan khususnya di Rembau yang begitu setia dengan pengamalan Adat Perpatih sentiasa berpegang pada peraturan yang telah sedia ada terutama ketika mengadakan majlis perkahwinan. Sebelum adat perkahwinan dijalankan, beberapa adat tertentu harus dijalankan, bermula daripada merisik, meminang, mendirikan penanggaan, sehinggalah majlis perkahwinan berlangsung. Dalam setiap majlis yang dijalankan terdapat perbilangan yang diucapkan bagi menyingkap keluhuran dan kesopanan orang Melayu. Perbilangan adat biasanya akan dibaca daripada awal sehinggalah sampai kepada perkara yang hendak dijalankan.

*Maka menurut adat nan diadatkan:
Sehari beranak, sehari bernama,
Sehari berhutang emak bapanya,
Apa hutangnya?
Lima perkara.
Pertama kerat pusat,
Kedua upah bidan,*



Pakaian tradisi Minang.

*Ketiga sunat Rasul,
Keempat khatam mengaji,
Kelima nikah kahwin.*

Perbilangan di atas menerangkan kedudukan tanggungjawab ibu dan bapa bermula daripada hari kelahiran anak sehinggalah anak itu berkahwin. Apabila anak dilahirkan ibu bapa akan bertanggungjawab terhadap lima perkara yang tersebut, majlis berkerat tali pusat, membayar upah bidan yang menyambut kelahiran selepas bersalin. Kemudian mengadakan majlis berkhatan seterusnya menghantar mereka mengaji dan mengadakan majlis khatam mengaji, bagi anak perempuan diadakan juga majlis

bertindik. Akhir sekali mengadakan majlis perkahwinan apabila anak itu telah sampai jodohnya, sesuai dengan perbilangannya:

*Dalam pada itu,
Kok nan lelaki,
Sudah pun teruna;
Kok nan perempuan,
Sudah pun dara.*

Warisan



Adat perkahwinan masyarakat minang, yang diungkap dalam perbilangn adat.

*Kok nan lelaki
Diakuk-akukkan,
Diarah-arahkan;
Kok nan perempuan,
Ditanda-tandakan,
Dekat rumah, dekat kampung.*

Dapat dilihat dalam perbilangn di atas masyarakat Melayu menggunakan bahasa yang begitu halus dan lembut untuk menyampaikan hasrat yang terpendam. Anak lelaki yang menjangkau tahap teruna biasanya akan diakuk-akukkan atau diarah-arahkan kepada seseorang gadis yang menjadi pilihan keluarga. Demikian juga bagi gadis yang telah dara juga akan disandakan dengan menanda-nandakan atau mengarah-arahkan kepada seorang teruna yang juga menjadi pilihan keluarga. Mengakuk-akukkan atau menanda-nandakan lebih merupakan perbuatan membayangkan jodoh atau pasangan antara teruna dan dara

oleh keluarga.

*Hari ini nampaknya
Tumbuhlah lelaki,
Tegah dek adat,
Adat tak menghalang,
Syarak tak menghambat,
Harus pula semenda menyemenda.*

Perbilangn di atas menerangkan penjadohan antara teruna dengan dara tidak ada halangan, sama ada mengikut adat ataupun daripada segi syarak, bolehlah diteruskan penjadohan kedua-duanya. *Adat tak menghalang* bermaksud kedua-dua mereka tidak berada dalam ikatan satu suku yang merupakan ikatan persaudaraan yang tidak digalakkan berkahwin sesuku. *Tumbuhlah lelaki* menerangkan kehadiran pihak lelaki atau wakilnya ke rumah pihak perempuan bagi tujuan merisik atau meminang.